

(6)

অথবা / Or

- (b) তলত দিয়া তথ্যসমূহৰ পৰা গাণিতিক গড় আৰু মধ্যমা
নিৰ্ণয় কৰা : $6+6=12$

Calculate arithmetic mean and median
from the following data :

নম্বৰ Marks	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
ছাত্ৰৰ সংখ্যা No. of students	1	2	3	5	7

নম্বৰ Marks	60-70	70-80	80-90	90-100
ছাত্ৰৰ সংখ্যা No. of students	12	16	10	4

5. (a) বিক্ষেপণৰ মাপ বুলিলে কি বুজা? বিক্ষেপণৰ পৰম মাপ
আৰু আপেক্ষিক মাপৰ মাজত পাৰ্থক্য নিৰ্দেশ কৰা।
প্ৰসাৰ আৰু গড় বিচলনৰ সুবিধা আৰু অসুবিধাসমূহ
উল্লেখ কৰা। $2+3+6=11$

What is meant by measures of
dispersion? Distinguish between
absolute and relative measures of
dispersion. Mention the merits and
demerits of range and mean deviation.

(7)

অথবা / Or

- (b) তলত দিয়া তথ্যৰ পৰা মানক বিচলন নিৰ্ণয় কৰা : 11
Calculate standard deviation from the
following data :

শ্ৰেণী Class	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
বাৰংবাৰতা Frequency	5	7	14	12	9	6	2

6. (a) সূচকাংক কি? ইয়াক তৈয়াৰ কৰোঁতে উদ্ভৱ হোৱা
সমস্যাবোৰ আলোচনা কৰা। $2+9=11$
What is index number? Explain the
various problems of constructing an
index number.

অথবা / Or

- (b) তলৰ তথ্য বাশিৰ ভিত্তিত (i) পাছি আৰু (ii) ফিছাৰৰ
আদৰ্শ সূত্ৰ প্ৰয়োগ কৰি 2018 চনৰ বাবে মূল্য সূচকাংক
নিৰ্ণয় কৰা : $5+6=11$

Calculate price index number for the
year 2018 by using (i) Paasche's method
and (ii) Fisher's ideal index method from
the following data :

দ্রব্য Goods	2010		2018	
	দৰ Price	পৰিমাণ Quantity	দৰ Price	পৰিমাণ Quantity
A	6	50	10	56
B	2	100	2	120
C	4	60	6	60
D	10	30	12	24